АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВДЕННО-СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

22 серпня 2024 року м. Дніпро № 54/12-рк/к

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОМСІТІ»

вул. Олексія Цокура, буд. 1,
м. Новомосковськ,, Дніпропетровська обл, 51206

Про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цього порушення і умов, що йому сприяють

Адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали дослідження регіональних ринків у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, проведеного Першим відділом досліджень і розслідувань,

ВСТАНОВИЛА:

На виконання доручення Антимонопольного комітету України від 29.04.2024 №14-01/75-АМ (вх. Відділення № 54-01/15-АМ від 29.04.2024) Південно-східним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі - Відділення) здійснюється розгляд заяви фізичної особи-підприємця [інформація доступ до якої обмежено] (далі – ФОП [інформація доступ до якої обмежено] та фізичної особи [інформація доступ до якої обмежено] (далі – ФО [інформація доступ до якої обмежено]., Заявники) від 29.04.2024 б/н про ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях товариства з обмеженою відповідальністю «КОМСІТІ» (далі – ТОВ «КОМСІТІ», Товариство), що полягають в укладанні, зі споживачами житлово-комунальних послуг із централізованого водопостачання та водовідведення, договорів, умови яких не відповідають вимогам чинного законодавства (далі – Заява).

В ході розгляду Заяви, в діях Товариства, що полягають в укладання зі споживачами договорів, умови яких не відповідають Типовому договору з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (зі змінами), та які можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, виявлено ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та визначеного частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах території міста Новомосковська Дніпропетровської області, в межах розташування мереж, переданих Товариству на праві

користування, шляхом вчинення дій що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

У зв'язку з зазначеним, Відділенням здійснюються заходи контролю за дотриманням Товариством законодавства про захист економічної конкуренції та проводиться дослідження відповідного ринку.

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ.

(1) Дорученням Антимонопольного комітету України від 29.04.2024 №14-01/75-АМ Відділення уповноважене здійснити розгляд заяви ФОП [інформація доступ до якої обмежено]. (РНОКПП - [інформація доступ до якої обмежено]) та ФО [інформація доступ до якої обмежено]. (РНОКПП - [інформація доступ до якої обмежено]) від 29.04.2024 (вх. Відділення № 54-01/15-АМ від 29.04.2024) про порушення законодавства про захист економічної конкуренції ТОВ «КОМСІТІ» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

(2) З дорученнями Антимонопольного комітету України від 07.05.2024 №14-01/6426 (вх. Відділення 54-01/270К від 07.05.2024), від 28.05.2024 № 14-01/7268 (вх. Відділення 54-01/303К від 28.05.2024), від 10.06.2024 № 14-01/7857 (вх. Відділення 54-01/327К від 10.06.2024), до Відділення надійшли доповнення до Заяви з додатковими матеріалами.

(3) На адресу ТОВ «КОМСІТІ» надіслано вимогу від 30.05.2024 № 54-02/1160е про надання інформації, на яку отримано відповідь ТОВ «КОМСІТІ» листом від 27.06.2024 № 330 (вх. Відділення від 27.06.2024 № 54-01/1869).

2. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ДІЯХ ЯКОГО ВИЯВЛЕНО ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

(4) Суб'єктом господарювання в діях якого виявлено ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції є товариство з обмеженою відповідальністю «КОМСІТІ».

(5) Відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Товариство є юридичною особою (ідентифікаційний код юридичної особи – [інформація доступ до якої обмежено]; місцезнаходження юридичної особи [інформація доступ до якої обмежено]; дата державної реєстрації: [інформація доступ до якої обмежено], дата запису: [інформація доступ до якої обмежено], номер запису: [інформація доступ до якої обмежено]).

(6) За інформацією з ЄДР, основним видом діяльності Товариства є [інформація доступ до якої обмежено] (код КВЕД - [інформація доступ до якої обмежено]).

(7) ТОВ «КОМСІТІ» здійснює діяльність на підставі Статуту, затвердженого рішенням єдиного учасника Товариства від [інформація доступ до якої обмежено] за [інформація доступ до якої обмежено], має самостійний баланс, рахунки в банківських установах, печатку та штампи зі своїм найменуванням, власний знак для товарів та послуг, набуло прав юридичної особи з дня його державної реєстрації у встановленому законодавством порядку, має право від свого імені укладати угоди, орендувати майно, набувати майнові та особисті немайнові права, нести обов'язки, бути позивачем і відповідачем у судах.

(8) Товариство має ліцензію від [інформація доступ до якої обмежено] № [інформація доступ до якої обмежено], видану Дніпропетровською обласною державною

адміністрацією на право провадження господарської діяльності: централізоване водопостачання та водовідведення.

(9) Департамент житлово-комунального господарства та будівництва Дніпропетровської обласної державної адміністрації листом від 12.02.2018 № 509/0/112-18 повідомив Товариству, що ліцензія ТОВ «КОМСІТІ» від [інформація доступ до якої обмежено] № [інформація доступ до якої обмежено] є безстроковою.

(10) З інформації ТОВ «КОМСІТІ» (лист від 27.06.2024 № 330), з'ясовано:

Пунктом 2 рішення Новомосковської міської ради від [інформація доступ до якої обмежено] № [інформація доступ до якої обмежено], ТОВ «КОМСІТІ» визначено переможцем конкурсу з визначення приватного партнера для здійснення державно-приватного партнерства з управління, експлуатації та часткової реконструкції систем централізованого водопостачання та водовідведення в місті Новомосковськ.

Відповідно до договору спільної діяльності (змішана форма) № [інформація доступ до якої обмежено] від [інформація доступ до якої обмежено], укладеному між Новомосковською міською радою та ТОВ «КОМСІТІ», **Товариству: з 02.10.2023 терміном на 10 років передано у користування майно** комунальної власності територіальної громади м. Новомосковська, що забезпечує питною водою об'єкти та відведення від об'єктів стоків використаної води, у тому числі **для надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення**.

Рішенням виконавчого комітету Новомосковської міської ради від 13.06.2023 №342/0/6-23, ТОВ «КОМСІТІ» **визначено виконавцем** послуг з централізованого водопостачання та водовідведення на території міста Новомосковська **з 02.10.2023**.

(11) **Комунальні послуги** з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення відповідно до частини другою статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» віднесені до житлово-комунальних послуг.

(12) Згідно з пунктами 5 та 6 частини другої статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцями комунальних послуг є:

- послуг з централізованого водопостачання - суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання;

- послуг з централізованого водовідведення - суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водовідведення.

(13) ТОВ «КОМСІТІ» як юридична особа, що здійснює господарську діяльність з надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

3. ВИЗНАЧЕННЯ СТАНОВИЩА ТОВАРИСТВА НА РИНКУ.

(14) Становище Товариства на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначається відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Комітету від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням положень пункту 2.2 Методики, відповідно до якого етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення, передбачені пунктом 2.1 Методики, можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

3.1. Об'єкти аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

(15) Згідно із пунктом 3.1. Методики, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- *суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання;*
- *конкретний товар* (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

(16) *Суб'єктом господарювання,* який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є ТОВ «КОМСІТІ».

(17) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товар – будь-який предмет господарського обороту, в т. ч. продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права.

(18) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення **(далі - Послуги)**, які ТОВ «КОМСІТІ» надає в рамках провадження відповідної ліцензованої діяльності, є предметом господарського обороту, а отже *товаром* у визначенні абзацу дев'ятнадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

(19) Таким чином, *конкретним товаром* який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є Послуги.

(20) Інша господарська діяльність Товариства, крім надання Послуг, не є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

(21) Відповідно до пункту 4.1. Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

(22) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін (пункту 4.2. Методики).

(23) Статтею 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання», зокрема визначено: централізоване питне водопостачання - господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.

(24) Статтею 1 Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод», зокрема визначено:

система централізованого водовідведення - сукупність об'єктів водовідведення для централізованого відведення, збирання, транспортування, очищення та скидання стічних вод, оброблення та утилізації осадів стічних вод населеного пункту;

централізоване водовідведення - господарська діяльність у сфері збирання, транспортування, очищення та скидання стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.

(25) Отже, Послуги, що надає ТОВ «КОМСІТІ», характеризуються особливими фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, умовами споживання, що визначаються специфічністю розміщення, монтажу. Тому, Послуги за споживчими характеристиками, умовами споживання та реалізації не є взаємозамінними з будь-якими іншими послугами.

(26) В рамках даного дослідження не встановлено інших товарів, які б, з огляду на споживчі характеристики, умови споживання, реалізації мали б для покупців (споживачів) ознаки товару подібного (аналогічного) Послугам. Отже, єдиним ***товаром*****,** щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище Товариства **є Послуги**.

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

(27) Відповідно до пункту 4.4 Методики перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

(28) Значущими обсягами продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп) визначаються обсяги, які, як правило, перевищують 5 відсотків відомих обсягів товарів (товарних груп), що мають ознаки однакових (подібних, аналогічних), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

(29) Продавцями Послуг є суб'єкти господарювання, господарська діяльність яких спрямована на задоволення потреб споживача: у забезпеченні питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води, та у відведенні і очищенні комунальних та інших стічних вод за допомогою комплексу об'єктів, споруд, колекторів, трубопроводів, пов'язаних єдиним технологічним процесом.

(30) ТОВ «КОМСІТІ» протягом жовтня 2023 року - червня 2024 року є продавцем Послуг, оскільки здійснює зазначену господарську діяльність за допомогою комплексу відповідних об'єктів, споруд, мереж тощо, пов'язаних єдиним відповідним технологічним процесом.

(31) У Пункті 1.3. Методики визначено, що споживач - юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).

(32) Статтею 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», зокрема визначено:

- *житлово-комунальні послуги* - результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг;

- **споживач житлово-комунальних послуг** - індивідуальний або колективний споживач;

- індивідуальний споживач - фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і **отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги**;

- колективний споживач - юридична особа, що об'єднує споживачів у будівлі та в їхніх інтересах укладає договір про надання комунальної послуги.

(33) **Споживачами Послуг Товариства є фізичні та юридичні особи** (населення, бюджетні установи, суб'єкти господарювання), **які на підставі укладених із Товариством відповідних договорів отримують Послуги (житлово-комунальні) для власних потреб, з метою забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил.**

Умови споживання та умови реалізації Послуг, ціна Послуг

(34) Відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання, та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує або має наміри отримувати комунальні послуги з централізованого водопостачання, а також визначеною власником (співвласниками) особою, що здійснює розподіл обсягів послуг, регулюються Правилами надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (далі – Правила № 690) і типовими договорами про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690, (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2022 року № 85), із змінами (далі – Постанова № 690).

(35) Порядок користування системами централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення населених пунктів України визначено Правилами користування системами централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190 (далі – Правила № 190).

(36) Істотні умови договору між виробником та споживачем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначаються відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» та Типових договорів, затверджених Постановою № 690.

(37) Умови споживання та умови реалізації Послуг у період жовтень 2023 року - серпень 2024 року визначені в договорах про надання Послуг, укладених Товариством зі споживачами.

(38) Вартість Послуг визначалась Товариством протягом даного періоду з урахуванням обсягів реалізації Послуг та тарифів на Послуги, що встановлювалися рішеннями виконавчого комітету Новомосковської міської ради.

3.3. Визначення товарних меж ринку

(39) Згідно з абзацом першим пункту 5.1 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

(40) Відповідно до положень пункту 5.1 Методики, формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є: подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо; подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо; наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи); відсутність суттєвої різниці в цінах; взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

(41) Ураховуючи, що необхідною умовою отримання Послуг (з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення) є приєднання внутрішньобудинкових систем водопостачання та водовідведення споживачів до водопровідних та каналізаційних мереж ТОВ «КОМСІТІ», споживач за звичайних умов не може легко перейти від споживання цього товару до споживання іншого.

(42) Таким чином, досліджувані Послуги за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не мають товарів-замінників, оскільки відсутні товари з подібними технічними, експлуатаційними властивостями і характеристиками.

(43) Враховуючи наведене, ***товарними межами*** досліджуваного ринку є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

3.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

(44) Відповідно до абзацу першого пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи), є неможливим або недоцільним.

(45) У пункті 1.3 Методики визначено, що територіальні (географічні) межі ринку – територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

(46) Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції на ринку Послуг є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання зазначених Послуг є приєднання внутрішньобудинкових систем водопостачання та водовідведення споживачів до водопровідних та каналізаційних мереж ТОВ «КОМСІТІ». За межами мереж ТОВ «КОМСІТІ» користування Послугами Товариства є неможливим.

(47) Водночас, ураховуючи рішення виконавчого комітету Новомосковської міської ради від 13.06.2023 № 342/0/6-23, ТОВ «КОМСІТІ» визнано з 02.10.2023 є виконавцем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на території міста Новомосковська.

(48) Таким чином, ***територіальні (географічні) межі*** ринку Послуг визначені межами території міста Новомосковськ Дніпропетровської області, в межах розташування мереж, які передані Товариству на праві користування.

3.5. Часові межі ринку

(49) Відповідно до пункту 7.1. Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

(50) У пункті 1.3 Методики визначено, що часові межі ринку – час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.

(51) Згідно із статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

(52) Відповідно до Методики:

- попит - певна кількість товару, яку споживачі готові або/та в змозі купити за певну ціну у межах певної території протягом певного періоду;

- пропозиція - певна кількість товару, яку суб'єкт господарювання виробляє (або може виробити) і пропонує (або може пропонувати) для реалізації на ринку, чи реалізує (або може реалізувати) на ринку за запропонованою ціною в межах певної території протягом певного періоду.

(53) Зважаючи на те, що:
- предметом дослідження є умови договорів про надання Послуг між Товариством та споживачами – суб'єктами підприємницької діяльності, які укладаються на 1 рік та можуть бути подовженими на наступний календарний рік (зокрема у випадку якщо за місяць до закінчення терміну дії договору жодна із сторін не заявить про припинення його дії або перегляд його умов);
- ТОВ «КОМСІТІ» набуло статусу виконавця Послуг та розпочало відповідну господарську діяльність з 02.10.2023;
- у період жовтня 2023 року - серпень 2024 року баланс попиту та пропозиції на досліджуваному ринку, а також його структура істотно не змінювались,
часовими межами ринку Послуг визначено період жовтень 2023 року - серпень 2024 року.

3.6. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

(54) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

(55) Пунктом 1.3 Методики визначено, що бар'єри вступу на ринок – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

(56) Ринок Послуг характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, як то отримання ліцензій на здійснення господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, передача інфраструктури у вигляді цілісного майнового комплексу в оперативне управління Товариства.

(57) Також, для вступу нових суб'єктів господарювання на ринок Послуг в зазначених територіальних (географічних) межах також існують фактори організаційного

характеру, пов’язані з технологічними особливостями надання Послуг, а саме необхідність будівництва нових мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, та неможливість зазначеного будівництва у межах території, де розташовані мережі, які передані Товариству на праві користування.

(58) Окрім того, споживачі Послуг, об’єкти яких розташовані в зазначених територіальних (географічних) межах на території міста Новомосковська Дніпропетровської області, не мають можливості отримувати Послугу від іншого суб’єкта господарювання.

(59) Отже, бар’єрами для вступу нових учасників на досліджуваний ринок є економічні, екологічні, технічні обмеження, пов’язані зі створенням інфраструктури (*комплексу об’єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, колекторів, трубопроводів, задіяних у єдиному технологічному процесі виробництва та транспортування питної води, відведення і очищення комунальних та інших стічних вод*), що забезпечуватиме споживачів питною водою, та забезпечуватиме потреби споживачів у відведенні і очищенні комунальних та інших стічних вод, а також адміністративні обмеження, пов’язані з необхідністю отримання дозвільних документів (зокрема ліцензій, рішеннями органу місцевого самоврядування щодо визначення виконавця Послуг та передачі цілісного майнового комплексу, пов’язаного з наданням Послуг).

3.7. Визначення потенційних конкурентів.

(60) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

(61) Централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії», віднесені до сфери діяльності суб’єктів природної монополії. Відповідно до статті 1 цього Закону конкуренція на зазначеному ринку відсутня, що вказує на відсутність реальних та потенційних конкурентів.

(62) Отже, Товариство здійснюючи господарську діяльність із надання Послуг, не має конкурентів.

3.8. Установлення монопольного (домінуючого) становища

(63) Абзацом другим частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб’єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

(64) ТОВ «КОМСІТІ», здійснюючи господарську діяльність із надання Послуг, у період жовтень 2023 року - серпень 2024 року, не мало реальних та потенційних конкурентів, що пояснюється відсутністю можливості у інших суб’єктів господарювання надавати Послуги споживачам, які приєднані до водопровідних та каналізаційних мереж Товариства, у зв’язку з чим, немає потреби визначати загальний обсяг товару, що обертається на досліджуваному ринку та здійснювати розрахунок частки Товариства на ньому.

(65) Таким чином, відповідно до положень абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у період жовтень 2023 року - серпень 2024 року, Товариство мало ознаки такого, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на території м. Новомосковська Дніпропетровської обл., в межах

розташування мереж, переданих Товариству на праві користування, як таке, що не мало жодного конкурента.

4. ОБСТАВИНИ ВСТАНОВЛЕНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

4.1 НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ.

(66) Правові, економічні та організаційні засади функціонування ринків у сфері водопостачання та водовідведення визначаються, зокрема:

Законом України «Про питну воду та питне водопостачання» (далі – Закон про питну воду);

Законом України «Про водовідведення та очищення стічних вод»;

Законом України «Про житлово-комунальні послуги» (далі – Закон про ЖКП);

Правилами користування системами централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190 (далі – Правила № 190);

Правилами надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженими Постановою № 690 (далі – Правила № 690);

Типовими договорами, затвердженими Постановою № 690, зокрема, Типовим договором з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

(67) Відповідно до положень статті 1 Закону про питну воду споживач питної води - юридична або фізична особа, яка використовує питну воду для забезпечення питних фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.

(68) Статтею 19 Закону про питну воду визначено:

Послуги з централізованого питного водопостачання надаються споживачам підприємством питного водопостачання з урахуванням вимог Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» на підставі договору з:

- підприємствами, установами, організаціями, що безпосередньо користуються централізованим питним водопостачанням;
- підприємствами, установами або організаціями, у повному господарському віданні або оперативному управлінні яких перебуває житловий фонд і до обов'язків яких належить надання споживачам послуг з питного водопостачання;
- об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельними кооперативами та іншими об'єднаннями власників житла, яким передано право управління багатоквартирними будинками та забезпечення надання послуг з водопостачання на підставі укладених ними договорів;
- власниками будинків, що перебувають у приватній власності;
- індивідуальними і колективними споживачами житлово-комунальних послуг, визначеними Законом України "Про житлово-комунальні послуги".

Порядок надання споживачам послуг з питного водопостачання встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

(69) У розумінні статті 1 Закону про ЖКП, індивідуальний споживач - фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об’єктом нерухомого майна і **отримує житлово-**

комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги.

(70) Правила № 690 регулюють відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення (далі - виконавець), та індивідуальним і колективним споживачем (далі - споживач), який отримує або має намір отримувати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (далі - послуги), а також визначеною власником (співвласниками) особою, що здійснює розподіл обсягів послуг.

(71) Відповідно до пункту 5 розділу «Порядок надання послуг» Правил № 690, послуги надаються споживачу згідно з умовами типового договору про надання послуг, що укладається з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про житлово-комунальні послуги", та вимогами цих Правил.

(72) Відповідно до пункту 6 розділу «Порядок надання послуг» Правил № 690, в разі надання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення споживачу, який використовує воду для виробництва продукції, надання послуг, інших виробничих потреб та скидає до систем централізованого водовідведення стічні води технологічного походження, застосовуються норми, встановлені Законом України "Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення", Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Мінжитлокомунгоспу від 27 червня 2008 р. № 190, Правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затвердженими наказом Мінрегіону від 1 грудня 2017 р. № 316, та місцевими правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення населеного пункту.

(73) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону про ЖКП, **виконавець** комунальної послуги **зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори** про надання комунальних послуг **з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором**.

(74) Згідно зі статтею 12 Закону про ЖКП надання житлово-комунальних послуг здійснюється **виключно на договірних засадах**. Договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються **відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону**. Такі договори можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір та колективний договір про надання комунальних послуг) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач, колективний споживач).

(75) Частиною четвертою статті 23 Закону про ЖКП визначено, що послуга з централізованого водопостачання надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з централізованого водопостачання, що затверджується Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.

(76) Згідно з частиною третьою статті 24 Закону про ЖКП послуга з централізованого водовідведення надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з централізованого водопостачання, що затверджується Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.

(77) Відповідно до положень частини другої статті 179 Господарського кодексу України Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у випадках визначених законом – затверджувати типові договори.

(78) Абзацом четвертим частини четвертої статті 179 Господарського кодексу України визначено, що при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли **сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.**

(79) Абзацом другим частини третьої статті 6 Цивільного кодексу України передбачено, що сторони в договорі **не можуть відступити від положень актів цивільного законодавства**, якщо в цих актах прямо вказано про це, а також у разі, якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства випливає з їх змісту або із суті відносин між сторонами.

4.2 ФАКТИЧНІ ОБСТАВИНИ

(80) Заявники (ФОП [інформація доступ до якої обмежено] та ФО [інформація доступ до якої обмежено]) звернулися до Відділення із Заявою про ознаки порушення ТОВ «КОМСІТІ» законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема при укладанні зі споживачами послуг із централізованого водопостачання та водовідведення договорів, умови яких можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів та не відповідають Типовому договору з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженому Постановою № 690.

(81) В рамках Заяви Відділенням проведено дослідження дотримання Товариством вимог законодавства про захист економічної конкуренції при укладанні договорів про надання Послуг із юридичними та фізичними особами, які отримують Послуги для забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, тобто є споживачами відповідних житлово-комунальних послуг (далі - **Споживачі**).

(82) В ході дослідження проаналізовано інформацію ТОВ «КОМСІТІ» (лист від 27.06.2024 № 330, вх. Відділення від 27.06.2024 № 54-01/1869) та інформацію, розміщену на офіційному веб-сайті Товариства за посиланням http://komcity.com.ua, на офіційному веб-сайті Новомосковської міської ради за посиланням https://novomoskovsk-rada.dp.gov.ua, та встановлено, зокрема наступне:

- Товариство надає Послуги у місті Новомосковськ наступним категоріям Споживачів: «населення», «бюджетні установи», «інші»;

- **зі Споживачами категорії «населення»** (у багатоквартирних будинках та у приватному секторі) взаємовідносини Товариства врегульовано шляхом **укладання Публічних договорів приєднання** (*публічного індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення* для споживачів – власників (співвласників, користувачів) житлових та нежитлових приміщень в багатоквартирному будинку; *публічного індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення* для споживачів – власників (користувачів) індивідуальних (садибних) будинків, які приєднані до мереж централізованого водопостачання та/або

централізованого водовідведення), розміщених разом з повідомленням про публічну пропозицію (оферту) ТОВ «КОМСІТІ» 01.09.2023 року на офіційному веб-сайті Новомосковської міської ради за посиланням https://novomoskovsk-rada.dp.gov.ua, у рубриці «Новини», та 01.09.2023 року на офіційному веб-сайті Товариства за посиланням http://komcity.com.ua, **умови яких кореспондуються з умовами Типового індивідуального договору** про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженого Постановою № 690;

- зі Споживачами категорій «бюджетні установи» та «інші» Товариством не запроваджено окремої форми Публічного договору приєднання;

- підходи щодо встановлення договірних відносин між Товариством та Споживачами категорій «бюджетні установи» та «інші» врегульовано наказом Товариства від 31.10.2023 № 69/2 «Про встановлення порядку укладання договорів з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» (далі – Наказ № 69/2), яким «*визначено процедуру (порядок) укладання договорів про надання Послуг»* (мова оригіналу);

- Наказом № 69/2 **затверджено модель Договору** з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення **для Споживачів категорії «бюджетні установи» (комунальні підприємства, установи, організації)**, що є додатком № 4 до Наказу № 69/2, **умови якого кореспондуються з умовами Типового договору** з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (**далі – Типовий договір**), затвердженого Постановою № 690;

- Наказом № 69/2 ***затверджено три моделі договорів*** *про надання Послуг Споживачам категорії «інші», з огляду на розташування об'єкту, в якому здійснюється надання Послуг,* ***для всіх організаційно-правових форм юридичних осіб (ФОП, ТОВ, ПП*** *та фізичних осіб, які є власниками нежитлових приміщень), крім бюджетних установ (комунальних підприємств, установ, організацій)*, які є додатками № 1, 2, 3 до цього наказу:

Договір з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення модель 1 (внутрішньобудинкові мережі) (далі – Договір 1);

Договір з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення модель 2 (окремо стояча будівля) (далі – Договір 2);

Договір з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення модель 3 (без централізованого водовідведення) (далі – Договір 3).

(83) Вищезазначені Договори (за моделями: Договір 1, Договір 2, Договір 3) містять однакові положення, що стосуються прав та обов'язків сторін.

(84) ТОВ «КОМСІТІ» укладає Договори із особами, які отримують комунальні послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення з метою забезпечення перебування осіб у нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що, зокрема, підтверджується наданими ТОВ «КОМСІТІ» копіями договорів:

- договору від [інформація доступ до якої обмежено] № [інформація доступ до якої обмежено] з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про

надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, укладений Товариством з ФОП [інформація доступ до якої обмежено] стосовно надання Послуг на об'єкт – **косметичний кабінет** за адресою: [інформація доступ до якої обмежено]. Відповідно до цього договору, кількість осіб, які користуються послугами – 1, норма централізованого водопостачання/водовідведення – 1 м^3/міс;

- договору від [інформація доступ до якої обмежено] № [інформація доступ до якої обмежено] з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, укладений Товариством з фізичною особою [інформація доступ до якої обмежено] (далі - ФО [інформація доступ до якої обмежено]) стосовно надання Послуг на об'єкт – **нежитлове приміщення (офіс)** за адресою: [інформація доступ до якої обмежено]. Відповідно до цього договору, кількість осіб, які користуються послугами – 1, норма централізованого водопостачання/водовідведення – 1 м^3/міс;

(85) Проведеним аналізом змісту Договорів виявлено невідповідність їх положень вимогам Типового договору, затвердженого Постановою № 690.

(86) Невідповідність положень Договорів вимогам Типового договору, полягає в наступному:

Таблиця

Порівняння умов договорів з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що укладає ТОВ «КОМСІТІ» із споживачами категорії «інші споживачі», та умов Типового договору, затвердженого Постановою № 690

Типовий договір, затверджений Постановою № 690	**Договір з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення ТОВ «КОМСІТІ» (Договір – 1, договори з ФОП** [інформація доступ до якої обмежено] **, ФО** [інформація доступ до якої обмежено]**)**	**Договір з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення ТОВ «КОМСІТІ» (Договір – 2, 3)**	**Невідповідності умовам Типового договору**
Не передбачено	*Абзац 4 пункту 17 розділу «Облік послуги».* **У разі** недопущення до вузла комерційного обліку або **не передачі показників вузла обліку** більше 3 розрахункових періодів, споживач несе **відповідальність згідно частини IV п.2, п.6 «Правил** користування системами централізованого водопостачання та водовідведення в	*Абзац 4 пункту 13 розділу «Облік послуги».* **У разі** недопущення до вузла комерційного обліку або **не передачі показників вузла обліку** більше 3 розрахункових періодів, споживач несе **відповідальність згідно частини IV п.2, п.6 «Правил** користування системами централізованого водопостачання та водовідведення в	За не передачу показників вузла обліку більше 3 місяців передбачено відповідальність як за самовільне приєднання до систем водопостачання/ водовідведення шляхом відключення об'єктів споживача від цих систем

	населених пунктах України», затверджених затверджених наказом Мінжитлокомунгоспу від 27.06.2008 **№ 190**	населених пунктах України», затверджених затверджених наказом Мінжитлокомунгоспу від 27.06.2008 **№ 190**	
Абзац 5 пункту 18 розділу «Облік послуги». У разі коли споживач є власником (користувачем) приміщення у будівлі, а виконавець здійснює обслуговування та заміну вузла (вузлів) комерційного обліку, зокрема його огляд, опломбування/ розпломбування, ремонт (у тому числі з демонтажем, транспортуванням і монтажем) та періодичну повірку засобу вимірювальної техніки, який є складовою частиною вузла комерційного обліку, таке обслуговування здійснюється **за рахунок плати за абонентське обслуговування**. *При цьому, підпунктом 6 пункту 28 «Споживач зобов'язаний» розділу «Права і обов'язки сторін»*. Передбачено **обов'язок споживача**: оплачувати надані послуги за цінами/тарифами, встановленими відповідно до законодавства, а також вносити плату за абонентське обслуговування у строки, встановлені цим договором	*Абзац 5 пункту 18 розділу «Облік послуги»*. У разі коли споживач є власником (користувачем) приміщення у будівлі, а виконавець здійснює **обслуговування та заміну вузла (вузлів) комерційного обліку**, зокрема його огляд, опломбування/ розпломбування, ремонт (у тому числі з демонтажем, транспортуванням і монтажем) та періодичну повірку засобу вимірювальної техніки, який є складовою частиною вузла комерційного обліку, таке обслуговування здійснюється **за рахунок споживача**. **При цьому**, *Підпунктом 6 пункту 28 «Споживач зобов'язаний» розділу «Права і обов'язки сторін»*. Передбачено **обов'язок споживача**: оплачувати надані послуги за цінами/тарифами, встановленими відповідно до законодавства, а також **вносити плату за абонентське обслуговування** у строки, встановлені цим договором	*Абзац 5 пункту 14 розділу «Облік послуги»*. У разі коли споживач є власником (користувачем) приміщення у будівлі, а виконавець здійснює **обслуговування та заміну вузла (вузлів) комерційного обліку**, зокрема його огляд, опломбування/ розпломбування, ремонт (у тому числі з демонтажем, транспортуванням і монтажем) та періодичну повірку засобу вимірювальної техніки, який є складовою частиною вузла комерційного обліку, таке обслуговування здійснюється **за рахунок споживача**. **При цьому**, *Підпунктом 6 пункту 24 «Споживач зобов'язаний» розділу «Права і обов'язки сторін»*. Передбачено **обов'язок споживача**: оплачувати надані послуги за цінами/тарифами, встановленими відповідно до законодавства, а також **вносити плату за абонентське обслуговування** у строки, встановлені цим договором	Передбачено для споживача додатковий обов'язок вносити плату, пов'язану з витратами виконавця з обслуговування та заміни вузлів комерційного обліку, при тому, що ці витрати здійснюються за рахунок плати за абонентське обслуговування
Не передбачено	*Абзац третій підпункту 4 пункту 25 «Виконавець має право» розділу «Права і обов'язки сторін»*. Виконавець має **право обмежити (припинити) надання послуг**:	*Абзац третій підпункту 4 пункту 25 «Виконавець має право» розділу «Права і обов'язки сторін»*. Виконавець має **право обмежити (припинити) надання послуг**:	Наявність у договорі не передбачених чинним законодавством підстав обмеження (припинення) надання послуг з централізованого

	у разі не виконання приписів виконавця, направлених на поліпшення обліку водоспоживання.	**у разі не виконання приписів виконавця, направлених на поліпшення обліку водоспоживання.**	водопостачання та централізованого водовідведення
Пункт 32 розділу «Відповідальність сторін за порушення умов договору»: У разі несвоєчасного здійснення платежів споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі _____ гривень, але **не більше 0,01 відсотка** суми боргу за кожний день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної суми боргу.	*Абзац 1 пункту 28 розділу Відповідальність сторін за порушення умов договору.* У разі, коли споживачем є суб'єкт підприємницької діяльності, який використовує нежилі будинки і приміщення, належні їм на праві власності або орендовані ними на підставі договору, для провадження цієї діяльності, такий споживач за несвоєчасне здійснення платежів зобов'язаний сплатити пеню **в розмірі 1 відсотка** суми боргу за кожний день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної суми боргу (згідно Закону України «Про відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності за несвоєчасне внесення плати за спожиті комунальні послуги та утримання прибудинкових територій» від 20.05.1999 № 686-XIV)	*Абзац 1 пункту 28 розділу Відповідальність сторін за порушення умов договору.* У разі, коли споживачем є суб'єкт підприємницької діяльності, який використовує нежилі будинки і приміщення, належні їм на праві власності або орендовані ними на підставі договору, для провадження цієї діяльності, такий споживач за несвоєчасне здійснення платежів зобов'язаний сплатити пеню **в розмірі 1 відсотка** суми боргу за кожний день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної суми боргу (згідно Закону України «Про відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності за несвоєчасне внесення плати за спожиті комунальні послуги та утримання прибудинкових територій» від 20.05.1999 № 686-XIV)	Збільшено у 100 разів, порівняно з Типовим договором, відповідальність споживача, що отримує комунальні послуги для власних потреб, за несвоєчасне здійснення платежів за спожиті послуги
Не передбачено	*Пункт 35 розділу Особливі умови.* За водоспоживання та/або водовідведення понад норм, встановлених в даному договорі, споживач оплачує таке понад нормативне водоспоживання та/або водовідведення у п'ятикратному розмірі від діючого тарифу.	*Пункт 35 розділу Особливі умови.* За водоспоживання та/або водовідведення понад норм, встановлених в даному договорі, споживач оплачує таке понад нормативне водоспоживання та/або водовідведення у п'ятикратному розмірі від діючого тарифу.	Наявність у договорі не передбачених чинним законодавством підстав для додаткових нарахувань – у п'ятикратному розмірі за обсяг наданих послуг, що перевищує зазначену у договорі норму

			споживання $м^3$/міс.

(87) Як видно з Таблиці, положення затверджених Наказом № 69/2 Товариства моделей Договорів 1, 2, 3, та договорів, що укладаються ТОВ «КОМСІТІ» зі споживачами категорії «інші споживачі», які отримують житлово-комунальну послугу для власних потреб, не відповідають вимогам Типового договору, затвердженого Постановою № 690, **ущемляють права споживачів, збільшують обов'язки та відповідальність споживачів**, а саме:

1) **розширено відповідальність Споживача, ніж визначено Типовим договором:**

- передбачено, що не передача споживачем показників вузла обліку більше 3 розрахункових періодів тягне за собою відповідальність**,** як за самовільне приєднання об'єктів водоспоживання до діючих систем централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення, згідно частини IV п.2, п.6 Правил № 190, а саме: за самовільне приєднання споживач підлягає відключенню, а також виконавець Послуг проводить розрахунок витрат води за пропускною спроможністю водопровідного вводу при швидкості руху води в ній 0,7 м/с та дією її повним перерізом цілодобово або з урахуванням графіка подачі води з дня початку такого «самовільного приєднання»;

2**) передбачено додаткову плату споживача за обслуговування виконавцем та заміну вузла (вузлів) комерційного обліку, попри наявність у Договорах обов'язку споживача сплачувати плату за абонентське обслуговування:**

- передбачено, що виконавець здійснює обслуговування та заміну вузла (вузлів) комерційного обліку, зокрема його огляд, опломбування/розпломбування, ремонт (у тому числі з демонтажем, транспортуванням і монтажем) та періодичну повірку засобу вимірювальної техніки, який є складовою частиною вузла комерційного обліку, за рахунок споживача, попри одночасну наявність обов'язку споживача сплачувати абонентську плату.

3) **розширено права виконавця обмежити (припинити) надання послуг у разі не виконання приписів виконавця, направлених на поліпшення обліку водоспоживання**.

4) **збільшено, у 100 разів порівняно з Типовим договором, відповідальність споживача за несвоєчасне здійснення платежів**:

- у разі несвоєчасного здійснення платежів споживач зобов'язаний сплатити пеню **в розмірі 1 %** суми боргу за кожний день прострочення, в той час як *абзацом першим пункту 32 Типового договору обмежено розмір даної відповідальності у вигляді пені* **не більше 0,01 %** суми боргу за кожний день прострочення;

5) за водоспоживання та/або водовідведення понад норм, встановлених в даному договорі, передбачено **додаткову плату:** споживач оплачує таке понад нормативне водоспоживання та/або водовідведення у п'ятикратному розмірі від діючого тарифу**.**

(88) Таким чином, ураховуючи наведене у таблиці, **затверджені Наказом № 69/2 Товариства моделі Договорів 1, 2, 3 не можуть застосовуватися Товариством для укладання договорів про надання Послуг зі споживачами категорії «інші споживачі», які отримують житлово-комунальні послуги для власних потреб**, оскільки не відповідають вимогам Типового договору, затвердженого Постановою № 690, та можуть ущемлювати права цих споживачів.

(89) Типові договори є формою регулювання договірних відносин у сфері господарювання, вони застосовуються для спрощення процесу укладання конкретних господарських

договорів та визначення бажаної, з точки зору держави, моделі договірного зобов'язання. **Головною ознакою типових договорів є їх обов'язковість**

(90) Отже, ТОВ «КОМСІТІ» повинно було укладати зі споживачами, що отримують житлово-комунальні послуги для власних потреб, та які є власниками (користувачами) будівлі (приміщення у будівлі) договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення відповідно до Типового договору, затвердженого Постановою № 690, не відступаючи від його змісту, тобто не збільшуючи обов'язки та відповідальність споживачів за порушення умов цього договору та не включати в умови договору умов, не передбачених чинним законодавством.

(91) З огляду на зазначене, дії ТОВ «КОМСІТІ», які полягають в укладанні зі споживачами категорії «інші», що отримують житлово-комунальні послуги для власних потреб, договору з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, в редакції, затвердженій Наказом № 69/2 Товариства, в редакції, що не відповідає положенням чинного законодавства, зокрема, Типового договору, затвердженого Постановою № 690, можуть призвести до ущемлення прав та інтересів цих споживачів.

(92) Таким чином, наведені дії ТОВ «КОМСІТІ» можуть порушити законні інтереси споживачів, які є незахищеними за відсутності ефективно функціонуючого ринкового механізму зі значною конкуренцією на ринку.

5. АНТИКОНКУРЕНТНІ НАСЛІДКИ ДІЙ ТОВ «КОМСІТІ»

(93) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(94) Унаслідок укладення зі споживачами категорії «інші», що отримують житлово-комунальну послугу для власних потреб, договору з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, в редакції, затвердженій Наказом № 69/2 Товариства, в редакції, що не відповідає положенням чинного законодавства та умовам Типового договору, затвердженого Постановою № 690, ТОВ «КОМСІТІ» збільшило обов'язки та відповідальність цих споживачів за порушення умов цього договору, включило в договори умови, не передбачені чинним законодавством, що може призвести до порушення прав та ущемлення інтересів споживачів.

(95) Така поведінка ТОВ «КОМСІТІ» є можливою лише внаслідок відсутності вибору для споживачів інших виконавців послуг з централізованого водопостачання.

(96) З огляду на зазначене, завдяки ринковій владі, ТОВ «КОМСІТІ» має можливість нав'язувати споживачам умови договорів, які не передбачені нормами чинного законодавства, для можливості отримання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що може мати наслідком обмеження прав та ущемлення інтересів споживачів послуг.

(97) Така поведінка притаманна саме монопольному утворенню, оскільки у взаємовідносинах із суб'єктом господарювання, що має монопольну владу, споживачі його послуг знаходяться з ним у нерівних умовах, змушені погоджуватись на всі

вимоги та умови для можливості отримання послуг та фактично позбавлені захисту своїх прав та законних інтересів.

6. НЕМОЖЛИВІСТЬ ВЧИНЕННЯ ТОВ «КОМСІТІ» ДІЙ ЗА УМОВ ІСНУВАННЯ ЗНАЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ

(98) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.

(99) Унаслідок вчинення ТОВ «КОМСІТІ дій, які полягають в укладанні зі споживачами категорії «інші», що отримують житлово-комунальні послуги для власних потреб, договору з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання Послуг, в редакції, затвердженій наказом ТОВ «КОМСІТІ» від 31.10.2023 № 69/2 «Про встановлення порядку укладання договорів з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення», в редакції, що не відповідає положенням чинного законодавства та умовам Типового договору, затвердженого Постановою № 690, тим самим збільшивши обов'язки та відповідальність цих споживачів за порушення умов цього договору, включивши в договори умови, не передбачені чинним законодавством, його привабливість для споживачів могла б різко зменшитися і тому за умов існування значної конкуренції на ринку, необхідною ознакою якої відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є можливість вибору у споживачів, ТОВ «КОМСІТІ» істотно втратило б свою ринкову частку та, як наслідок, прибуток.

7. ВИСНОВКИ ВІДДІЛЕННЯ

(100) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

(101) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем за умовами пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

(102) Враховуючи, що ТОВ «КОМСІТІ» у період жовтень 2023 - серпень 2024 року на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних (географічних) межах міста [інформація доступ до якої обмежено], в межах розташування мереж, переданих ТОВ «КОМСІТІ» на праві користування, має ознаки монопольного (домінуючого) становища, його дії, які полягають в укладанні зі споживачами категорії «інші», що отримують житлово-комунальні послуги для власних потреб, договору з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, в редакції, затвердженій наказом ТОВ «КОМСІТІ» від 31.10.2023 № 69/2 «Про встановлення порядку укладання договорів з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення», що не відповідає умовам Типового договору, затвердженого Постановою № 690, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції

на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

(103) Відповідно до частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Враховуючи наведене, керуючись статтями 7, 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 із змінами та доповненнями, адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає такі обов'язкові до розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Товариству з обмеженою відповідальністю «КОМСІТІ» (ідентифікаційний код юридичної особи [інформація доступ до якої обмежено]) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунути причини виникнення цього порушення і умови, що йому сприяють шляхом:

1. Укладення зі споживачами категорії «інші», що отримують житлово-комунальні послуги для власних потреб, договору з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, у відповідності до вимог чинної редакції Типового договору з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» (зі змінами).

2. Інформування споживачів категорії «інші», що отримують житлово-комунальні послуги для власних потреб, з якими укладено договір з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, умови якого не відповідають Типовому договору, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» (зі змінами), про можливість переукладання та/або внесення змін у відповідності до вищезазначеного типового договору.

Зазначаємо, що відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умови виконання положень цих рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України не розпочинатиме провадження у справі про порушення законодавства про

захист економічної конкуренції.

Про результати розгляду рекомендацій необхідно повідомити Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у *тридцятиденний строк* з дня їх отримання з наданням документів, які підтверджують виконання рекомендацій.

Голова адміністративної колегії підпис Лариса ГРЕЧАНА